

اسلام در فرانسه

ترجمه میر سعیدالله شجاعی

به یاری خداوند تبارک و تعالی و به همت مسلمانان مهاجر، علی‌رغم ستمپاشی‌های مخالفین، اسلام در فرانسه همچنان در گسترش است. افزایش برنامه‌های تبلیغی اسلامی و مذهبی و معرفی آرمان و تعالیم مقدس اسلام توسط مسلمانان ساکن فرانسه، به ویژه پاریس، میلیون‌ها فرانسوی آگاه و روشن‌فکر در مسائل مذهبی را تحت تأثیر قرار داده و از برنامه‌های مراسم اسلامی استقبال می‌نمایند. در سال‌های اخیر در کل کشورهای اروپایی ناظر رشد اسلام و نفوذ آن در بین جوانان اروپایی هستیم.

در فرانسه بیش از چهار میلیون و نیم مسلمان زندگی می‌کند که از این رقم ۸۵۰۰۰۰ نفر الجزایری (۴۵۰۰۰۰ نفر قبل از استقلال مستعمرات فرانسه به این کشور مهاجرت کرده‌اند)، ۴۶۰۰۰۰ نفر مراکشی، ۲۰۰۰۰۰ نفر تونسی، ۱۰۰۰۰۰ نفر ترک، اقلیت پاکستانی، ایرانی و لبنانی، ۴۰۰۰۰۰ نفر مهاجرین آفریقایی و حدود ۴۰۰۰۰ نفر فرانسوی به اسلام گرویده را می‌توان نام برد. در بین فرانسوی‌های به اسلام گرویده در سال‌های اخیر، نام چند دانشمند و محقق چون روزه‌گارودی (Roger Garaudy) و موریس بژار (Maurice Bijaert) که در اثر شناخت واقعیت و کشف حقانیت دین مبین اسلام به این دین گرویده‌اند، مشاهده می‌شود. همان‌طور که خداوند تبارک و تعالی وعده حفظ دین خود را فرموده، اسلام در کل کشورهای اروپایی مقام

خاصی پیدا کرده و قرآن دقیقاً مورد مطالعه دانشمندان و محققین اروپایی قرار می‌گیرد؛ به‌طوری‌که در لابلای تحقیقات نویسندگان و محققین کشورهای بلژیک، آلمان و یوگسلاوی سابق، نفوذ اسلام به وضوح به چشم می‌خورد و شکوفایی ویژه‌ای در غرب پیدا کرده است. مقاله‌ای که از نظر شما می‌گذرد، درباره پیشرفت اسلام در فرانسه است به قلم J. C. و E. Fandre و Pattaoini که در مجله اکسپرس به چاپ رسیده است.

اسلام در فرانسه دومین مذهب به شمار می‌آید. از چهار میلیون و نیم مهاجر فرانسه، حدود نصف جمعیت منطقه پاریس - دو میلیون و نیم نفر - دارای فرهنگ اسلامی می‌باشند. این جمعیت، تعدادی از مستعمرات قدیمی فرانسه به فرانسه مهاجرت کرده‌اند و تعدادی متعلق به کشورهای اسلامی در قاره‌های آفریقا و آسیا هستند که در مقدمه به آنها اشاره شد.

پیشرفت اسلام در فرانسه، پدیده‌ای داخلی است که جمعیت‌های اسلامی و مهاجران مسلمان صورت تحقق به آن داده‌اند؛ در حالی‌که طی ۲۰ سال اخیر به‌طور جدی در فرانسه کار تبلیغی صورت نگرفته است. برای توجیه مسئله مورد بحث و اصولاً مطرح شدن اسلام - آن هم در سطح گسترده - در فرانسه، آقای کینانی Kinani نماینده جمعیت اسلامی جهانی در پاریس نکته نظرهایی به شرح زیر ارائه داده‌اند:

«وقتی که من کلمه بیداری اسلام را از زبان سخنگویان و مبلغین اسلامی می‌شنوم، احساس می‌کنم که قوت و قدرت غیبی در بیداری مسلمانان نهفته است؛ گویی از غیب ندا می‌رسد. مردم سرانجام به دین واقعی خود که مدت‌هاست از آن دوری گزیده‌اند روی خواهند آورد؛ قرائن و شواهد بیداری جهان اسلام و وحدت مسلمین، زمان نیل به این هدف را که آرزوی مسلمانان می‌باشد، نزدیک‌تر کرده است و همت والا و نجابت ممتاز مسلمانان خود نقش مهم و اساسی در این پیشرفت دارد.

اکثر مسلمانان مهاجر در فرانسه به این مسئله معتقد می‌باشند که اسلام دارای نیروی عظیم اخلاقی، و روحی است سرشار از معنویت و بی‌اعتنا به مادیت که از نظر ایندئولوژی بسیار غنی و منطقی‌اش، برای کوبیدن باطل قدرتمند می‌باشد. خوشبختانه یکی دیگر از علل پیشرفت اسلام در غرب وجود مجامع متشکل مهاجرین است که با برنامه‌های وسیع تبلیغاتی اسلامی به منظور آگاه نمودن مسلمانان به مسائل شرعی و فقهی، در جهت شناخت اسلام فعالیت دارند. اصولاً انجمن‌های مهاجرین مسلمان فعلی با مهاجرین بیست سال پیش فرق کلی دارد. خوشبختانه مهاجرین مسلمان فعلی دارای برنامه و تشکل می‌باشند؛ با هم پیوند دارند؛ شبکه مبادلات و اطلاعات دارند؛ همچنین دارای برنامه‌های تبلیغاتی منظم در سطح گسترده هستند.

در تمام انجمن‌ها، بدون استثناء، آموزش و فرهنگ با حفظ مبانی اخلاقی اسلامی به مورد اجرا گذارده شده است. و همین برنامه‌ها و اثرات تعالیم اسلام، مسلمانان را در غرب - با وجود انحرافات اجتماعی - در راه نیل به خدا یاری می‌دهد. تکیه به مبانی اسلامی، اصول دین (خدایی

فعالیت مشغول است. اکثر این مراکز بیش از ۵ سال نیست که دایر گردیده است؛ و محل بنای پاره‌ای از این مراکز اسلامی را مسلمانان با پرداخت بهای بسیار سنگینی از مؤسسات، کارخانه‌ها و اماکن عمومی خریداری نموده و سپس نسبت به برپایی مسجد و یا مرکز تبلیغ اقدام نموده‌اند. تاریخچه یکی از این مساجد به شرح زیر است.

تاریخچه مسجد کوچک "Polonceau" در پاریس

مسلمان وارسته‌ای به نام «موسی» از یکی از کشورهای مسلمان به شهر پاریس مسافرت می‌کند و تمایل پیدا می‌نماید در محله مهاجرین مسلمان اقامت نماید و لذا به آن سو کشیده می‌شود؛ در جستجوی هتل، به یکی از کوچه‌های پاریس که تنگ و قدیمی است می‌رسد. جمعیتی از مسلمانان را در آنجا مشاهده می‌کند که برای انجام فریضه گرد آمده و در کف کوچه و در کنار پیاده‌روهای تنگ آن به پهن کردن زیراندازی محقر برای نماز مشغول هستند. او نیز زیراندازش را در گوشه‌ای پهن می‌کند و با جماعت نماز می‌گزارد. پس از انجام فریضه، عهد می‌کند به هر نحو شده در همان جا مسجدی بنا نماید و مسلمانان را از این وضع که شایسته اسلام و مقام عبادت الهی نیست نجات بخشد. ابتدا این مؤمن خدا پرده‌هایی مناسب برای محصور کردن محل نمازگزاران تهیه و نصب می‌کند و مدتی مسلمانان در مکان نسبتاً آبرومندی به ادای نماز مشغول می‌شوند؛ و بعدها گروهی را برای جمع‌آوری کمک هزینه ساختمان یک مسجد در کوچه «Polonceau» مأمور می‌نماید. چون نیت‌اش پاک بود، خداوند نیز تأیید می‌فرماید و گروه مسلمان مشغول در بنای مسجد توفیق پیدا می‌کنند که مبالغی زیاد از مسلمانان مقیم

جوامع اسلامی در خارج عموماً و در مراکز مورد بحث این مقاله خصوصاً می‌باشد. براساس آمار منتشره در کل فرانسه ۴۱۰ مرکز اسلامی و تعداد زیادی مسجد وجود دارد که با برنامه‌های اعلام شده از قبل در جهت پیشرفت آرمان و اهداف مقدس اسلام فعالیت دارند که از این رقم ۱۲۰ مرکز در شهر پاریس و حومه آن به

نیست جز ذات پاک پروردگار عالمیان؛ حضرت محمد رسول خداست و رستاخیز بر حق و حتمی است) و نیز بیان فروع دین (برگزاری نماز در ۵ نوبت در شبانه‌روز؛ و روزه ماه مبارک رمضان؛ پرداخت زکوة؛ حق فقرا؛ زیارت خانه خدا، یک بار در عمر در صورت تمکن مالی)، و آموزش گسترده قرآن کریم از جمله برنامه‌های تبلیغاتی

مسجد بزرگ پاریس می‌گوید: وقتی من به این مسجد باشکوه وارد شدم، آن را چنان زیبا و چنان با عظمت یافتم که دلم می‌خواست در این مسجد بمانم و زندگی کنم ولو کارم جارو کردن مسجد باشد.

مسلمانان مقیم پاریس، برای انجام فرائض و شرکت در مراسم مذهبی، در این بنای عظیم حضور می‌یابند و ستایش خداوند تبارک و تعالی را بجا می‌آورند و از دردهای یکدیگر جویا می‌شوند و پاره‌ای از مسائل اجتماعی و اخلاقی، و گهگاه به مناسبت‌هایی که پیش می‌آید و ایجاب می‌کند، در زمینه‌های سیاسی و استکبار نیز حرف به میان می‌آید که بحث در موارد ترور سادات و چند حاکم ستمگر آفریقایی و تحولات اخیر بیداری اسلام واقعی در این مراکش و زمزمه حکومت اسلامی در این کشور از آن جمله‌اند که به‌طور مبسوط درباره آنها صحبت و تحلیل به عمل می‌آید.

در شرح مربوط به مسجد بزرگ پاریس، این نکته‌ها نیز در کلام محقق این سطور آمده است. در بنای مسجد پاریس حتی دانش‌آموزان مسلمان مقیم پاریس نیز مشارکت عملی داشته و سنگ روی سنگ نهاده و در بالا آوردن این بنا سهمی داشته‌اند. بعضی از دانش‌آموزان به عنوان کارگر رسمی و پاره‌ای داوطلبانه در دفتر مسجد نام‌نویسی کرده و مشغول به کار شده‌اند. برادر موسی، مسلمان مقیم پاریس و بانی یکی از مساجد در کوچه‌های محله مهاجرنشین مسلمان این شهر، در دنباله خاطراتش از پاریس و برنامه‌های مذهبی اسلامی این شهر می‌گوید: در یکی از برنامه‌های مسجد بزرگ پاریس شرکت کردم؛ روزی است که بناست شیخ حمیدالله درباره «جهاد» صحبت کند. وی شخصیت شناخته شده و مورد احترام نزد مسلمانان مقیم پاریس است. او قرآن و احادیث رسول... را به زبان فرانسه ترجمه کرده و

است؛ در پاره‌ای از قسمت‌ها آیات قرآن مجید بر روی موزاییک‌های بسیار نفیس با خط ماهرانه هنرمندان خوشنویس اسلامی در کشورهای خارج نگاشته و بر دیوار نصب شده است. این مسجد دارای باغ بسیار زیبا و چشمه اختصاصی است. این بنای باشکوه که در وسط شهر پاریس واقع شده مورد توجه مسلمانان است و هنر معماری آن نمایانگر هنر اصیل معماری و فرهنگ غنی اسلامی است. هر مسلمان که از گوشه و کنار جهان به پاریس وارد می‌شود، از این مسجد بزرگ دیدار می‌کند و در آن نماز بجا می‌آورد. موسی مسلمان بانی مسجد کوچه Polonceau که شرح‌اش گذشت، پس از دیدار این مسجد عظیم، در دنباله اظهاراتش درباره مساجد و مراکز اسلامی غرب، بعد از بیان ویژگی‌های

فرانسه جمع‌آوری نمایند. ابتدا زمینی را خریداری کرده و سپس نسبت به بنای مسجد فعلی کوچه «Polonceau» اقدام می‌نمایند. این مسجد دارای سالن‌های متعدد می‌باشد و در تمام فصول سال برای برگزاری نماز و تبلیغات اسلامی آماده است. این مسجد دارای یک سالن بزرگ برای نماز و یک سالن کوچک مسقف برای آموزش قرآن دارد. علاوه بر این مسجد، مساجد دیگری در کوچه‌ها و خیابان‌های مهاجرنشین پاریس و حومه آن بنا گردیده است.

مسجد بزرگ پاریس

مسجد بزرگ پاریس که در سال ۱۹۲۶ میلادی بنا گردیده، مناره بسیار زیبا دارد و قسمت‌های زیادی از مسجد از سنگ مرمر

دارای تألیفات اسلامی می‌باشد.

محلله‌های مهاجرنشین مسلمان پاریس در مقایسه با دیگر محله‌ها، ویژگی و جلوه خاص اسلامی دارد. اغذیه‌فروشی‌ها که صاحبان آنها مسلمان می‌باشند و دیگر کسبه، در جهت معرفی اسلام حتی در محل کسب نیز نقشی مهم و بسزا دارند. عکس بزرگی از کعبه که مسلمانان را در حال طواف و زیارت خانه خدا نشان می‌دهد، و تقویم اسلامی بزرگی که در محل کسب مسلمانان به چشم می‌خورد، خود جلوه خاصی به محله بخشیده است. در ماه مبارک رمضان وضع محلات مسلمان‌نشین با ماه‌های دیگر فرق می‌کند: صبح‌ها تمام کافه‌ها و رستوران‌های مربوط به مسلمانان به احترام ماه خدا تا پایان روز بسته می‌ماند؛ در روز کوچه‌ها تقریباً خلوت می‌شود؛ مهاجرین مسلمان شاغل در مؤسسات فرانسوی مرخصی سالانه خود را با آغاز ماه مبارک رمضان هماهنگ می‌کنند تا به عبادت خدا پردازند و از فیض این ماه بهره بیشتر ببرند؛ با غروب آفتاب و فرا رسیدن شب، جنب و جوش فوق‌العاده‌ای در محله‌های مسلمان‌نشین به چشم می‌خورد؛ بعضی از مسلمانان در مسجد افطار می‌کنند و رستوران‌ها نیز برای مسلمانان دایر می‌شود؛ در مسجد، بعد از صرف طعام برنامه‌های ویژه مذهبی آغاز می‌شود و مسلمانان توفیق پیدا می‌کنند تا به خدای مهربان نزدیک‌تر شوند.

کتاب‌فروشی‌های اسلامی ناحیه «Clichy» نیز از کاروان تبلیغات اسلامی به دور نمی‌مانند و آنها نیز با توزیع کتب اسلامی در زمینه‌های مختلف در پاریس بین مساجد و مراکز اسلامی و نیز مساجد حومه پاریس تعهد و وظیفه تبلیغاتی خویش را به عنوان یک مسلمان انجام می‌دهند. گروه‌های سیار کتاب‌فروشی‌ها به تمام نقاط فرانسه رفت و آمد دارند و

کتاب‌های مذهبی را در دسترس تشنگان دین قرار می‌دهند. از همه کتاب‌فروشی‌های اسلامی، مشهورتر و فعال‌تر، بنا به گفته محقق این سطور اتحادیه اسلامی «Clichy» است که مرکزی در پاریس دارد. در محتوای انتشارات این اتحادیه، ضمن بیان احکام و مسائل مذهبی مربوط به اجتماعات اسلامی، از سیاست‌های روز نیز مقالاتی منتشر می‌گردد. بیشترین هدف تبلیغات مراکز اسلامی خارج، به دنبال گمراهان رفتن و آنها را از اماکن فساد بیرون کشیدن و به راه رستگاری هدایت کردن است. اعضای این اتحادیه‌ها و مراکز اسلامی در کمال جدیت، و در گروه‌های متعدد، در پاریس و استان‌های فرانسه فعالیت می‌نمایند و تعالیم حیات‌بخش اسلام را به کام تشنگان حقیقت‌طلب می‌رسانند. ایوب، مسلمان مهاجر ساکن پاریس، کتاب‌فروش اسلامی است که مفازه کتاب‌فروشی او در کوچه Jean Pierre Timbaud قرار دارد. وی عضو این اتحادیه است و می‌گوید: تشکیل کانون‌ها، مراکز و اتحادیه‌های اسلامی در فرانسه، برای مهاجرین مسلمان ساکن این شهر که از دین خود دور افتاده بودند این امکان را پیش آورد که به دین خود رجعت نمایند و به تعالیم و دستورات آن عمل کنند تا رستگار شوند. با این اعتقاد، اکثر مسلمانان فرانسه با جان و مال از ادامه برنامه‌های مذهبی اتحادیه‌ها پشتیبانی می‌نمایند؛ و آن روح اطاعت و بندگی که اساس اعتقاد یک مسلمان است، در اکثر تبلیغات مذهبی در مسلمانان دور از دیار اثر گذارده تا با نیایش به خدای سبحان ایمان خویش را حفظ و پیوندشان را با خدا و رسول خدا محکم نگهدارند.

۵۱ مسجد و حداقل یکصد محل و سالن برای بر پا کردن نماز در پاریس وجود دارد. در اثر تبلیغات مذهبی که از سوی مسلمانان مهاجر و بانیان مساجد و مراکز

اسلامی انجام می‌گیرد، در پاریس مرکز کشوری که مذهب در اداره آن و اجتماع اکثریت مسیحی آن چندان تأثیر ندارد، تعداد مسلمانان معتقد و واقعی هر سال نسبت به سال قبل در افزایش است و گرایش مسلمانان به دستورات مذهبی زیاد شده است. آمار نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر تعداد مسلمانانی که به مناسک حج رفته‌اند بیشتر از سال‌های قبل بوده است. محقق این سطور می‌نویسد: در هوای سرد زمستانی از جلوی مسجدی واقع در محله Genevillier عبور می‌کردم، گروه مسلمانان را دیدم که در مسجد در حال نماز بودند. سپس به منطقه دیگری از پاریس رفتم، منطقه‌ای که کارخانه ماشین‌سازی فرانسه (سیتروئن) در آنجا واقع شده؛ ظهر بود، کارگران برای کمی استراحت و صرف غذا دست از کار کشیده بودند. در محوطه کارخانه، چند تن از کارگران مسلمان را مشاهده کردم که در کنار یکدیگر برای اقامه نماز ایستاده بودند. تماشای این صحنه موجب بسی خوشحالی من شد. مسلمان معتقد به مبانی دینی در هر موقعیت و زمان یاد خدا را فراموش نمی‌کند؛ حق هم همین است. پیوند با آنکه همه چیز نزد اوست و قدرت لایزال و علم بی‌پایان دارد و کمال جمال مطلق اوست؛ چه باشکوه است با این مبدأ پیوند داشتن.

مساجدی که در محله‌های مختلف پاریس ایجاد شده عاری از تزئینات می‌باشند و مثل مسجد بزرگ پاریس دارای تزئینات ساختمانی و باغ و درخت، گل و حوض با فواره‌های زیبا می‌باشد، نیستند. ولی این مساجد هر کدام لطف خاص و مقامی ویژه دارند و برای ساکنان محله، و برای کسبه و آنانی که توانایی حرکت از یک نقطه دور افتاده به سوی مسجد بزرگ پاریس در گوشه دیگر شهر را ندارند خود

نعمتی است که به همت بانیان مؤمن و مسلمان و معتقد به وجود آمده و به خوبی هم اداره می‌شود.

تقریباً بیشتر مساجد موجود در فرانسه را مشاهده کرده‌ام. مساجد بدون مناره اغلب در شمال فرانسه بنا گردیده و تجمع مسلمانان در آنها بیشتر است. در عرض ۵ سال، به تعداد مساجد فرانسه ۲۳ بنا افزوده شده است؛ و این مسائل نشان می‌دهد که اسلام جای خودش را در این دنیای پرتلاطم غرب که با شهوت و بی‌بند و باری خو گرفته و معنویت را کنار گذاشته و زندگی بیهوده و باطلی را می‌گذرانند، پیدا نموده است.

در شهر پرغوغای پاریس، بر حسب تصادف، با یک زن مسلمان الجزایری و مکلف به سرپرستی ۷ فرزند گفتگو داشتم. مشارالیه نکته‌هایی از زندگی خودش را برای من تعریف کرد. او برای اینکه دستورات شرع را رعایت نماید، اولاً برای کودکانش غذایی تهیه می‌کند که اشکال شرعی نداشته باشد؛ ثانیاً چون مقید به مسائل شرعیه اسلامی است، اگر از رستوران‌های شهر برای صرف غذای خود و فرزندانش استفاده کند، وسایل مورد مصرف را چنان که لازم است تطهیر می‌نماید و سپس در اختیار فرزندانش قرار می‌دهد. او معتقد به مبانی دین و دستورات شرع می‌باشد و دیگران را نیز به ضرورت رعایت این مسائل تشویق و ترغیب می‌نماید. این نمونه‌ای بود از طرز زندگی مسلمانان در پاریس که اکثراً مقید به مسائل شرعیه و عامل واقعی به دستورات دین مبین اسلام می‌باشند که صلاح و خیر بشریت در اجرای دستورات آن است.

ماخذ نشریه Le Croissant تاریخ سپتامبر ۱۹۹۶

آقای مهدی سنایی، رایزن محترم فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در قزاقستان، چند گزارش و مقاله فرستاده‌اند که با تشکر از ایشان و همکاران محترمشان این مقالات و گزارش‌ها را با رعایت مناسبت هر یک با مطلب اصلی مجله چاپ می‌کنیم مقاله‌ای که می‌خوانید یکی از آنهاست:

